

пії, тому важливо здійснювати моніторинг рівня комплаєнсу в процесі амбулаторного спостереження. Комплаєнс визначається такими індивідуально-психологічними факторами пацієнтів, як особливості особистості, локус контролю, рівень тривожності і рівень відповідальності ставлення до здоров'я. Ці параметри повинні враховуватися при формуванні терапевтичного альянсу.

ОСОБЛИВОСТІ СПОСОБІВ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ НУЦЗУ

Чиркова О.В., Селюкова Т.В.

*Національний університет цивільного
захисту України*

Наразі немає необхідності доводити, що проблематика, пов'язана з вивченням конфліктів, має право на існування. До проблем виникнення та ефективного вирішення конфліктів, проведення переговорів та пошуку згоди, виявляють величезний інтерес не тільки професійні психологи і соціологи, а й політики, керівники, педагоги, соціальні робітники – словом, всі ті, хто у своїй практичній діяльності пов'язаний з проблемами взаємодії людей.

Численні дані свідчать про вплив віку на характер конфліктів. Можна говорити про наявність різних вікових проблем і, відповідно, про структуру потенційних конфліктних ситуацій, пов'язаних з віком. Відомо, що в загальному життєвому циклі особистості виділяються окремі вікові стадії, зміна яких – перехідні періоди – може проходити досить бурхливо, супроводжуватися труднощами і емоційними переживаннями, супутніми виникненням якісних змін у життєдіяльності особистості. Вікові періоди, крім особливостей психічного і особистісного розвитку, різняться і за характером проблем, що постають перед індивідом, по тому, які типові труднощі, критичні ситуації або кризи переживає людина в тому чи іншому віці.

Дослідження проводилось на базі Національного університету цивільного захисту України та виробничого підприємства м. Харкова.

Досліджувані були розподілені за віковою ознакою. В досліджуванні брали участь 2 групи досліджуваних: група №1 – студенти соціально-психологічного факультету віком від 16 до 20 років, у кількості 25 осіб, та група №2 – пра-

цівники виробничого підприємства віком від 35 до 40 років, також у кількості 25 осіб.

Для виявлення вікових особливостей поведінки, в конфліктних ситуаціях використовувалась методика К.Д. Томаса, яка призначена для виявлення домінуючого типу поведінки в конфліктних ситуаціях.

У ході вивчення вікових особливостей поведінки в конфліктних ситуаціях у юнаків та осіб зрілого віку ми прийшли до висновку, що в групі респондентів молодого віку переважає стиль поведінки в конфліктних ситуаціях за шкалою співпраця, а в групі досліджуваних середнього віку, переважає стратегія розв'язання конфліктних ситуацій – пристосування. Більш ефективним типом регулювання конфліктних ситуацій є співпраця, в якому суб'єкт прагне до задоволення інтересів обох сторін. В нашому дослідженні така поведінка більш властива респондентам юнацького віку (група студентів 16-20 років). З віком ця особливість може трансформуватись в пристосування, як небажання змінювати ситуацію, що склалася. В нашому дослідженні цей показник визначений підвищенням балів в групі працівників виробничого підприємства віком 35-40 років. Також треба визначити, що в осіб зрілого віку збільшується представленість таких типів регулювання конфліктними ситуаціями, як суперництво і уникнення. Ці зміни не завжди можуть сприяти ефективності професійної діяльності.

Дані, отримані в дослідженні, обґрунтовують необхідність більш ретельного аналізу виявлених особливостей зв'язку вирішення конфліктних ситуацій з віковими особливостями. Проте навіть наші дані переконують, що більша кількість прожитих років не може розглядатися достатньою умовою, яка забезпечує успішність вирішення конфліктних ситуацій.

ПСИХО- І ФАРМАКОТЕРАПІЯ ХВОРИХ НА ТРИВОЖНІ РОЗЛАДИ

Чорна Т.С.

*Вінницька обласна психоневрологічна лікарня
ім. О.І. Юценка*

Відомо, що проблема виявлення тривожних розладів не являється прерогативою тільки лікарів-психіатрів. Диференційована оцінка тривожних розладів має важливе значення, оскільки в рамках традиційних для нашої клінічної практики діагностичних детермінант від-